

Hallituksen neuvottelu vuoden 2022 talousarvioesitykseksi, pöytäkirjamerkinnot 7.-9.9.2021

Verotusta koskevat linjaukset

1 Kestävää kasvua – tukea investointeihin ja vihreään siirtymään

- 1) Yritys voi tehdä vuosina 2022–2027 verotuksessa 150 prosentin lisävähennyksen sellaisista tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoista, jotka perustuvat verovelvollisen ja tutkimusorganisaation tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhteistyöhön.
- 2) Kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavat konesalit, lämpöpumput ja sähkökattilat siirretään alempaan sähköveroluokkaan II. Myös kaukolämpöverkon ulkopuoliset konesalit, jotka täyttävät energiategokkuus- ja energian hyödyntämiskriteerit, ja teollisen kokoluokan kiinteistökohtaiset lämpöpumput ovat oikeutettuja alennettuun sähköveroon. Sähköveronalennus koskee myös geotermisten lämpölaitosten kiertovesipumppuja. Muutokset saatetaan voimaan vuoden 2022 alusta alkaen edellyttäen, että toimille on saatu tarvittava hyväksyntä EU:lta.
- 3) Biokaasun veromallissa vero kohdistetaan vain liikennekäyttöön, ei lämmityskäyttöön.
- 4) Kierrätysteollisuus siirretään teollisuuden sähköveroluokkaan vuoden 2022 alusta alkaen. Kalankasvatus sisällytetään maatalouden energiaveron palautukseen, jolloin sähkövero alenee teollisuuden sähköveroluokkaan edellyttäen, että toimille saadaan tarvittava hyväksyntä EU:lta.
- 5) Sähköistämisen edistämiseksi vapautetaan täyssähköautot autoverosta ja korotetaan sitä vastaavasti täyssähköautojen ajoneuvoveron perusveroa. Ajoneuvoveron korotus ei koske aiemmin käyttöön otettuja täyssähköautoja. Autoveron vapautus koskee 1.10. jälkeen verotettavia autoja.
- 6) Jäteveron veropohjaa laajennetaan vuoden 2023 alusta alkaen. Tarkemmista yksityiskohdista päätetään kevään 2022 kehysriihessä valmisteilla oleva selvitys huomioon ottaen.
- 7) Vähäpäästöisten työsuhteautojen verotusarvoa alennetaan 85 eurolla kuukaudessa vuosille 2022–2025. Muutos koskee vähäpäästöisiä hybridejä ja kaasulla kulkevia työsuhteautoja. (Tämä on puolet siitä, kuinka paljon täyssähköautojen verotusarvoa alennettiin vuosiksi 2021–2025 170 eurolla.)
- 8) Lämmitystapamuutoksia tuetaan öljylämmityksen korvaamisen osalta korottamalla kotitalousvähennyksen enimmäismäärää 2 250 eurosta 3 500 euroon ja korvausprosenttia 40:stä 60:een. Muutos on väliaikainen ja se on voimassa vuosina 2022–2027. Kotitalousvähennystä ei saa, jos on saanut muuta avustusta vastaavaan työhön. Hallituksen tavoite on, että Suomen kestävä kasvun ohjelman kautta tulevien tukien jälkeen muutostyöt voisivat jatkaa kotitalousvähennyksen tukemana
- 9) Syksyllä 2021 käynnistetään selvitys siitä, miten kotitalousvähennystä voitaisiin laajentaa myös muihin energiaremontteihin sekä taloyhtiön teettämiin remontteihin. Lisäksi selvitetään, kuinka kotitalousvähennystä voidaan kehittää niin, että vähennys kannustaa korjauspalveluihin ja korjausremontteihin, pidentää rakennusten ja materiaalien käyttöikä, parantaa energiategokkuutta tai muulla tavoin tukee kiertotaloutta ja päästöjen vähentämistä. Selvitys valmistuu helmikuun 2022 loppuun mennessä.

- 10) Käynnistetään TEAS-hanke, jonka tavoitteena on kehittää elintarvikkeiden ja muiden kulutustuotteiden elinkaaripäästöjen arviointia kulutusverotuksen suuntaamiseksi ilmasto- ja ympäristövaikutukset huomioivaksi.
- 11) Yhteismetsäosuuden hankintavelan korko säädetään vähennyskelpoiseksi vuoden 2022 alusta alkaen.
- 12) Kasvun ja investointien tukemiseksi hallitus jatkaa kone- ja laiteinvestointien kaksinkertaista poisto-oikeutta vuosille 2024–2025.
- 13) Julkisilta infrastruktuurihankkeilta poistetaan korkojen vähentämistä koskevat rajoitukset.

2 Osaavan työvoiman saatavuus, sujuvaa arkea ja toimeliaisuutta

- 1) Yli 60-vuotiaiden aikaisemmin sovittua korotettua työtulovähennystä korotetaan porrastetusti.
- 2) Kotitalousvähennyksen työllisyysvaikutusten arvioimiseksi käynnistetään kaksivuotinen kokeilu, jossa kotitalousvähennyksen kotitaloustyön sekä hoiva- ja hoitotyön enimmäismäärää korotetaan 2 250 eurosta 3 500 euroon ja korvausprosenttia 40:stä 60:een.
- 3) Perhevapaalla verovuoden aikana olleen työmatkakuluvähennyksen omavastuuta alennetaan vastaavasti kuin työttömillä. Muutos tulee voimaan vuoden 2023 alusta.
- 4) Selvitetään koulutussetelin käyttöönottoa.
- 5) Kulttuuri- ja liikuntasetelien käyttöalan laajentamista muuhun harrastus- ja virkistystoimintaan tarkastellaan erillisen selvityksen pohjalta. Selvityksessä arvioidaan, mitkä harrastusmuodot olisi perusteltua ottaa soveltamisalaan mukaan,
- 6) Hallitus on asettanut työryhmän, joka selvittää kesäkuun 2022 loppuun mennessä mahdollisuudet käynnistää negatiivista tuloveroa ja työtulotukea koskeva kokeilu vuoden 2023 alusta. Hallitus tekee linjaukset kokeilusta kesällä 2022.

3 Veropohjan laajentaminen ja tiivistäminen sekä aggressiivisen verosuunnittelun torjuminen

- 1) Turvataan Suomen veropohjaa laajentamalla nykyisin yhteisöihin soveltuva arvonnousuvero myös henkilöihin vuoden 2023 alusta alkaen. Arvonnousuverolla laajennetaan Suomen verotusoikeutta Suomessa asuessa kertyneisiin myyntivoittoihin myös tilanteisiin, joissa omaisuus luovutetaan ulkomailla asuessa. Muutoksen verotuottovaikutukseksi arvioidaan 25 milj. euroa.
- 2) Korkovähennysrajoitussäännöstä uudistetaan rajaamalla tasevapautuksen soveltumista vuoden 2022 alusta alkaen siten, että säännöstöllä voidaan tehokkaasti estää verotettavan tulon siirtäminen Suomen verotusvallan ulkopuolelle pääomasijoitusrakenteissa. Muutoksen verotuottovaikutukseksi arvioidaan 18 miljoonaa euroa.
- 3) Ulkomaisten rahastojen kiinteistösijoituksista saadut voitot verotetaan Suomessa mahdollisimman laajasti vuoden 2023 alusta alkaen. Samalla varmistetaan, että Suomi voi verottaa täällä sijaitsevien kiinteistöjen myyntivoittoja myös tilanteissa, joissa luovutuksen kohteena on yhtiö, joka omistaa kiinteistöt välillisesti. Muutoksella tavoitellaan 15 miljoonan euron verotuottovaikutusta.
- 4) Siirtohinnoitteluokaisusäännöstä uudistetaan vuoden 2022 alusta siten, että sitä voidaan soveltaa OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden laajuudessa.

- 5) Otetaan vuonna 2023 käyttöön kaivosvero kaivostoiminnan sähköveron korotuksen sijaan. Kaivosveron tavoiteltu verotuotto on 25 miljoonaa euroa vuodessa. Verotuotosta 60 prosenttia ohjataan kaivosten sijaintikunnille ja 40 prosenttia valtiolle. Kaivosveron uudistamisen rinnalla uudistetaan kaivoslakia sovitun aikataulun mukaisesti talousvaliokunnan lausumat huomioon ottaen. Kaivosvero voi valtioneuvoston 28.5.2021 valmistuneen TEAS-hankkeen mukaan perustua louhitun malmin tai mineraalin määrään, malmin tai mineraalin arvoon, kirjanpidon/verotuksen voittoon tai kaivostoiminnan puhtaaseen voittoon. Muita mahdollisia malleja on esimerkiksi rikasteesta saatuun nettotuloon perustuva malli. Lopullisesta mallista päätetään valmistelun kuluessa.
- 6) Tupakkaveroa korotetaan vuosina 2022-2023 17 miljoonalla eurolla sen lisäksi, mitä hallitus on jo aikaisemmin päättänyt.
- 7) Metsärahojen mahdollisuutta hyödyntää metsävähennystä rajoitetaan vuoden 2022 alusta alkaen.
- 8) Käynnistetään valmistelu, joka tähtää terveysperusteisen veron käyttöönottoon. Ensi vaiheessa muutetaan virvoitusjuomaveroa terveysperusteiseen suuntaan siten, että muutokset tulevat voimaan vuonna 2023. Tässä yhteydessä arvioidaan, voidaanko marja- ja hedelmämeheit rajata pois veron piiristä. Toisessa vaiheessa valmistellaan veromalli, jolla terveysperusteisen veron veropohjaa laajennetaan terveysperusteisesti myös muihin tuoteryhmiin.

Muut pöytäkirjamerkinnot pääluokkien mukaisessa järjestyksessä

Talousosaaminen

Hallitus perustaa talousosaamiseen liittyvän toiminnon. Tavoitteena on parantaa kansalaisten talousosaamista ja taloudenhallintaa sekä ylivelkaantumisen ennaltaehkäisyä.

Poliisi

Poliisin määrärahoja on vaalikauden aikana lisätty huomattavasti hallitusohjelmassa linjattua enemmän. Vuoden 2022 talousarvioesityksessä poliisitoimen toimintamenot ovat korkeammalla tasolla kuin vuonna 2021. Poliisin määrärahat ohjataan hallitusohjelman mukaisesti siten, että voimavarat kohdennetaan poliisin operatiiviseen toimintaan. Määrärahat kohdennetaan niin, että poliisin läsnäolo ja näkyvyys turvataan etenkin alueilla, joissa on heikoin palvelutaso, kuten harvaan asutuilla alueilla. Lisäksi poliisin kansallisen ihmiskaupan vastaisen erikoisryhmän ja verkoston toimintaedellytykset turvataan.

Maahanmuuttovirasto

Hallitus vahvistaa Maahanmuuttoviraston resursseja. Työperäisen maahanmuuton ja hakemuskäsittelyn sujuvoittamiseksi viraston sähköistä asiointia automaation keinoin helpotetaan ja nopeutetaan.

Pakolaiskiintiö

Talousarvioesityksen mukainen vuoden 2022 pakolaiskiintiö on 1050 henkilöä. Hallitus varautuu nostamaan pakolaiskiintiötä Afganistanin tilanteesta johtuen. Pakolaiskiintiötä ja sen rahoitusta tarkastellaan talousarvioesityksen täydennyksen tai lisätalousarvioesitysten yhteydessä.

Luovien alojen rahasto

Talousarvioesitykseen sisällytetään rahaston pääomitus 7,5 miljoonalla eurolla 2022, ja pääomitus hallitusohjelman mukaiselle tasolle ratkaistaan tulevissa talousarvioprosesseissa. Rahaston pääomitus toteutetaan vastinrahoitusperiaatteella siten, että yksityisten rahoittajien rahoitusosuus on vähintään saman suuruinen valtion rahoitusosuuden kanssa.

Kansallisteatteri

Hallitus sitoutuu korvaamaan Suomen Kansallisteatterin peruskorjaus- ja perusparannushankkeen valituksista aiheutuneet kohtuulliset lisäkustannukset ensi vuoden aikana.

Ranskalais-suomalainen koulu

Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun peruskorjauksesta aiheutuu vuokramenojen kasvua vuonna 2023 enintään 340 000 euroa ja vuodesta 2024 alkaen enintään 680 000 euroa, ja näiden edellyttämä rahoitus sisällytetään vuosien 2023–2026 julkisen talouden suunnitelmaan.

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) rahoituskauden 2021–2027 kansalliseen rahoitukseen varataan 64,435 miljoonaa euroa. EU:n ja kansallinen rahoitus viedään kehyspäätöksiin rahaston EU-asetuksessa määritellyn EU-rahoituksen vuosittaisen jakauman mukaisesti. Rahoituskauden kokonaisrahoituksen rajoissa määrärahojen kohdentumista eri vuosien välillä voidaan tarkentaa toimenpiteiden toteutumista vastaavasti talousarviomenettelyssä.

Määräraha vaikutus ohjelmakaudelle 2021–2027: teknisesti sisällytetty 64,435 miljoonaa euroa kehykseen alkaen 2022–2025.

Maakuntalennot

Hallitus sitoutuu turvaamaan vuonna 2021 käynnistetyn ostoliikenteen mukaiset lentoyhteydet 14.8.2022 asti. Jatkossa tavoitellaan siirtymistä markkinaehtoiseen liikenteeseen.

Hoitotakuu

Hoitotakuuta perusterveydenhuollossa tiukennetaan niin, että jatkossa kiirettömässä tapauksessa hoitoon pääsee viikon (7 pv) sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Tätä varten vuodelle 2023 tehdään tässä vaiheessa 50 miljoonan euron kehysvaraus julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvän rahoituksen lisäksi. Rahoitus kokonaisuudessaan ratkaistaan vuosien 2023–2026 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä. Hallituksen esityksen antamisen ajankohta linjataan lokakuun 2021 loppuun mennessä.

Koronakustannukset

Julkisen talouden suunnitelman mukaisesti kaikki koronaan liittyvät välittömät kustannukset kuten testaukseen ja testauskapasiteetin nostamiseen, jäljittämiseen, karanteeneihin, potilaiden hoitoon, matkustamisen terveysturvallisuuteen sekä rokotteeseen liittyvät menot katetaan täysimääräisesti kehyksen ulkopuolisina menoina vuosina 2021–2023.

Tällaiset koronastrategian mukaiset kustannukset korvataan edelleen täysimääräisesti niin kauan kuin tautitilanne ja koronastrategian toimeenpano sitä edellyttävät.

Pöytäkirjamerkinnot työllisyystoimista

Hallitus on linjannut budjettiriihessä toimista, jotka tukevat osaavan työvoiman saatavuutta ja parantavat työvoiman kohtaantoa. Hallitus keskittyy nopeavaikutteisiin toimiin, joilla vastataan työmarkkinoille syntyneeseen työvoimapulaan.

Nopeavaikutteiset työllisyyttä vahvistavat toimet

Työperäisen maahanmuuton sujuvoittaminen

Hallitus luo vuoden 2022 aikana kahden viikon pikakaistan työperäisen maahanmuuton edistämiseksi. Erityisasiantuntijan ja kasvuyrittäjän sekä heidän perheenjäsenensä sähköiselle oleskelulupahakemukselle luvataan päätös 14 vuorokauden sisällä hakemuksen lähettamisestä. Lisäksi vahvistetaan määräaikaaisesti maahanmuuttoprosessin henkilöstöresursseja ulkoasiainhallinnossa. Hallitus laajentaa D-viisumin jo tällä hallituskaudella tutkijoihin ja opiskelijoihin sekä heidän perheenjäseniinsä eri vaihtoehtojen arvioinnin jälkeen.

Koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton sekä kansainvälisten rekrytointien lisääntyessä pyritään turvaamaan Opetushallituksen tutkintojen tunnistamistoiminnan toimintakyky. Selvitetään mahdollisuuksia lisätä tutkinnon tai kelpoisuuden tunnustamispäätöksen saaneille henkilöille nopeaan pätevytykseen ja työllistymiseen tarvittavia täydentäviä opintoja ja kelpoisuuskokeiden suorittamismahdollisuuksia.

Hallitus edistää kansainvälisten opiskelijoiden työllistymistä ja verkostoitumista suomalaisten yritysten kanssa. Lisäksi selvitetään kansainvälisten opiskelijoiden työllistymisen tukemista sekä keinoja työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton edistämiseksi oleskelulupaprosesseja yksinkertaistamalla.

Nuorten työllisyyden edistäminen

Hallitus parantaa nuorten työllisyyden edellytyksiä ja korottaa opintotuen tuloarvoja määräaikaaisesti vuodeksi 2022.

Sotilasavustuslakiin lisätään suojaosa, jonka mukaisesti vain osa palveluksessa olevan palkka- ja yrittäjätuloista otettaisiin sotilasavustusta määrättäessä huomioon. Lisäksi puolustusvoimissa jatketaan valmistelua kuljettajakoulutuksen lisäämiseksi, millä voidaan edesauttaa yhä useamman varusmiespalveluksen suorittaneen työllistymistä palveluksen jälkeen.

Muut toimet

Hallitus käynnistää STM:n johdolla poikkihallinnollisen ohjelman sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan saatavuuden turvaamiseksi sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä.

Poistetaan maatalouden luopumistuen ansiotuloraja pysyvästi. Tämä rahoitetaan hallinnonalan sisältä.

Rakenteellisten työllisyystoimien aikataulu

Hallituksen puoliväliriihessä sopimasta 110 miljoonan euron työllisyyskokonaisuudesta päätetään 15.2.2022 mennessä.

Kestävyystiekartan jatkovalmistelu

Hallituksen kestävyystiekartta kokoaa kolmen kestävyyden ulottuvuuden elementit tasapainoiseksi kokonaisuudeksi ja näyttää sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kestävyyden keskinäiset yhteydet. Kestävyystiekartta tunnistaa ne keskeiset teemat ja aihealueet, joissa tarvitaan lähitulevaisuudessa sekä pidemmällä aikavälillä uusia poliittisia toimia ja avauksia.

Valtioneuvoston kanslia asettaa VNK:n ja VM:n yhteisen valmisteluryhmän puoliväliriihessä sovittuun kestävyystiekarttatyön jatkovalmisteluun. Valmisteluryhmän tehtävänä on tarkastella kestävyyden kolmen osa-alueen keskinäisriippuvuuksia ja kokonaisuuden muodostamaa koherenssia, vahvistaa eri kestävyyden ulottuvuuksien tietopohjaa sekä kehittää ja vakiinnuttaa kestävyystiekarttaprosessi hallituksen politiikkaa ohjaavana asiakirjana. Lisäksi valmisteluryhmä varmistaa, että kestävyystiekartta muodostaa johdonmukaisen kokonaisuuden. Valmistelu tehdään VNK:n johdolla ministeriöiden yhteistyönä.

Ministerityöryhmät käsittelevät kestävyystiekartan tavoitteita, toteutumista ja valmistelua vastuualueidensa osalta valtioneuvoston 2.9.2021 tekemän päätöksen mukaisesti. Valmistelusta vastaavat ministeriryhmät voivat lisäksi kuulla muita ministeriryhmiä ja muut ministeriryhmät voivat käsitellä kestävyystiekarttaa oman vastuualueensa osalta. Edellä mainittu valmisteluryhmä huolehtii, että ministeriryhmien käsittely on johdonmukaista suhteessa kestävyystiekartan kokonaisuuden valmisteluun.

Hallitus arvioi kestävyystiekarttojen kokonaisuutta laaja-alaisemmin seuraavan kerran kehysriihessä keväällä 2022. Valmistelun etenemistä seurataan hallitusryhmien puheenjohtajien johdolla vuoden 2021 aikana sekä alkuvuonna 2022.

Kestävyystiekartan taloudellisen osuuden jatkovalmistelu

Taloudellisen kestävyyden tiekartan tavoitteiden saavuttamisen kannalta välttämättömien toimien toimeenpanoa koordinoi, ohjeistaa ja seuraa valtiovarainministeriö. Valtiovarainministeriön tehtävänä on huolehtia siitä, että ministeriryhmien työ sovittuu yhteen johdonmukaiseksi osaksi taloudellisen kestävyyden tiekarttakokonaisuutta ja että tavoitteet saavutetaan.

Taloudellisen osuuden valmistelusta vastaavat seuraavat ministerityöryhmät:

- Työllisyyden edistämisen ministerityöryhmä,
- Suomen kestävän kasvun ministerityöryhmä,
- Ilmasto- ja energiapoliittinen ministerityöryhmä,
- Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden ministerityöryhmä,
- Digitalisaation, datatalouden ja julkisen hallinnon kehittämisen ministerityöryhmä sekä
- Sote-ministerityöryhmä.

Valmistelu tähtää siihen, että hallitus linjaa taloudellisen kestävyuden tiekartan tavoitteisiin johtavista toimenpidekokonaisuuksista ja niitä koskevista toimista kevään 2022 JTS-riiheen mennessä.